

Юридичний факультет
Кафедра конституційного, міжнародного і кримінального права
СИЛАБУС
навчальної дисципліни «ПРИВАТНЕ ПРАВО ЄС»

Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Період викладання	8 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	293 Міжнародне право (293 INTERNATIONAL LAW)
Освітня програма	«Міжнародне право» (INTERNATIONAL LAW)
Викладач(і)	Деркач Елла Михайлівна, доктор юрид. наук, професор
Профайл викладача(ів)	https://scholar.google.com/citations?user=8qvhLckAAAAJ&hl=uk Деркач Елла Михайлівна http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=123#search
Доступ до матеріалів курсу	Портал юридичного факультету ДонНУ імені Василя Стуса
Контактна інформація	derkach@donnu.edu.ua

Анотація

ОК «Приватне право ЄС» є дисципліною професійної та практичної підготовки здобувача вищої освіти ОП «Міжнародне право» (INTERNATIONAL LAW).

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в формуванні системи компетентностей щодо визначення місця і ролі приватного права ЄС у розвитку міжнародної економічної, науково-технічної і культурної співпраці; стану науки, її основних принципів, інститутів, галузей; розвинути у здобувачів вищої освіти грамотність, достатню для самостійної роботи з вивченого курсу при вирішенні професійних завдань.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

- **компетентності здобувачів вищої освіти**

інтегральні компетентності (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності, у сфері міжнародного публічного та приватного права, європейського та внутрішньодержавного права, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов із застосуванням правових доктрин, принципів, внутрішньодержавних та міжнародно-правових інститутів

спеціальні компетентності (СК):

- Здатність самостійно досліджувати актуальні проблеми міжнародного та європейського права, здійснювати аналіз, юридичну кваліфікацію явищ та фактів на основі міжнародно-правових принципів і норм (СК-3);
- Здатність характеризувати договірний та інституційний механізми правового регулювання європейської інтеграції; аналізувати практику органів євроінтеграційних об'єднань, рішення Суду ЄС (СК-5);
- Здатність до юридичного супроводу основних видів зовнішньоекономічних операцій і міжнародної економічної взаємодії (СК-10)

- **результати навчання**

- Визначати способи розв'язання міжнародно-правових і національно-правових проблем, аналізувати правові концепції на предмет логічної послідовності та практичної адекватності (РН-2);
- Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН-5);
- Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію (РН-6);

- Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів у різних правових ситуаціях (РН-15).

Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми контролю за змістовними модулями – розв'язання тестів, виконання теоретичних і прикладних завдань – спрямовані на розвинення спроможності застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних ситуацій в професійній діяльності, що досягається за рахунок формування вмінь щодо володіння юридичною термінологією, яка застосовується в приватному праві ЄС, та юридичною технікою; формування навичок з реалізації та застосовування норм приватного права ЄС для захисту прав та інтересів учасників відповідних відносин. Іспит (максимальна кількість балів – 40 балів) не є обов'язковою формою підсумкового контролю через можливість здобувачів отримати бали протягом семестру, виконавши всі завдання поточного контролю. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за перший змістовний модуль складає 35 балів; за другий змістовний модуль – 25 балів відповідно.

Для вивчення навчальної дисципліни «Приватне право ЄС» здобувач повинен набути знання і навички з наступних навчальних дисциплін: «Теорія держави і права», «Конституційне право. Порівняльне конституційне право», «Цивільне право», «Конституційне та інституційне право ЄС», «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право», «Транспортне право ЄС», «Трудове право».

Критерії оцінювання:

Повне виконання завдання по темі означає виконання усіх завдань, що були надані до виконання за передбаченими формами робіт. Виконання завдань не в повному обсязі зменшує оцінки пропорційно до їх кількості.

Оцінки за виконані завдання не зараховується у випадку відходу здобувачів від норм академічної доброчесності (в тому числі несамотійного виконання завдань, відсутності посилань на джерела інформації, різні види плагіату, вміщення недостовірної інформації, недотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права).

Розподіл балів, які присвоюються студентам з дисципліни, здійснюється наступним чином:

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (МАХ 60 БАЛІВ)											Підсумковий контроль
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	МКР 1	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	МКР 2	
5	5	5	5	5	5	6	7	5	5	7	40

Поточний контроль знань здобувачів освіти оцінюється із врахуванням:

- систематичності й активності здобувача вищої освіти на практичних заняттях по кожній темі дисципліни;
- виконання завдань для самостійної роботи;
- виконання модульної контрольної роботи (наприкінці змістовного модуля).

Організаційно-навчальна робота здобувачів вищої освіти в аудиторії оцінюватися з урахуванням участі в практичних заняттях (виступи, доповнення, доповіді). Оцінка роботи на кожному занятті може складати 5 - 0 балів:

7-5 балів виставляється здобувачу вищої освіти, що показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, нормативних актів, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

4-3 бали виставляється здобувачу вищої освіти, що показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

2-1 бал виставляється здобувачу вищої освіти який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, знайомий з основною літературою, яка передбачена програмою курсу, однак, допустив неточності у відповіді на занятті (неточність формулювань окремих понять, поверхневе знання питань практичного заняття або контрольних питань). Ця оцінка виставляється і в випадку недостатньо аргументованого викладу матеріалу, за відсутності чітких і послідовних відповідей.

0 балів виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність здобувача до професійної діяльності за спеціальністю 293 «Міжнародне право».

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних

форматах: 1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття); 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного **календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:**

**Календарний план викладання дисципліни
ПРИВАТНЕ ПРАВО ЄС**

Тиждень	Тема	Форма проведення заняття/ СРС	Завдання / питання для СРС	Кількість годин		Мак кількість балів
				Ауд.	СРС	
Модуль 1 (25 балів)						
1-й тиждень	Загальна характеристика приватного права ЄС	Лекція 1. Практичне заняття 1 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, РН-2, РН-5, РН-6 Підготовка до обговорення теоретичних питань. Підготовка практичних завдань, співвідношення «Ius Commune», «common law» та «приватне право Європейського Союзу»	3	4	5
2-й тиждень	Джерела приватного права ЄС	Лекція 2. Практичне заняття 2 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, РН-2, РН-5, РН-6 Підготовка до обговорення теоретичних питань. Підготовка практичних завдань, складання таблиці щодо джерел приватного права ЄС	3	4	5
3-й тиждень	Принципи приватного права Європейського Союзу	Лекція 3. Практичне заняття 3 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, РН-2, РН-5, РН-6 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, складання схеми щодо принципів приватного права Європейського Союзу	3	4	5
4-й тиждень	Суб'єкти приватного права Європейського Союзу	Лекція 4. Практичне заняття 4 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, РН-2, РН-5, РН-6 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, складання таблиці щодо суб'єктів приватного права ЄС	3	4	5
5-й тиждень	Контрольна робота за модулем 1			3	4	5

Модуль 2 (35 балів)

6-й- тиждень	Корпоративне право ЄС	Лекція 5. Практичне заняття 5 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН- 2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, схеми щодо суб'єктів корпоративного права ЄС	3	4	5
7-й тиждень	Договірне право ЄС	Лекція 6. Практичне заняття 6 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН- 2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, співвідношення Європейських принципів договірного права та принципів приватного права Європейського Союзу, принципів УНІДРУА, норм Віденської конвенції купівлі-продажу 1980 р.	3	4	3
8-й тиждень	Договірне право ЄС	Лекція 6. Практичне заняття 6 за планом.	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН- 2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, презентації щодо гармонізації правових норм держав-членів про окремі види договорів	3	3	3
9-й тиждень	Транспортне право ЄС	Лекція 7. Практичне заняття 7 за планом	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН- 2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, таблиці з законодавством ЄС у сфері транспорту	3	4	4
10-й тиждень	Транспортне право ЄС	Лекція 7. Практичне заняття 7 за планом	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН- 2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань	3	4	3

			Підготовка практичних завдань, презентації щодо теми заняття			
11-й тиждень	Трудове право ЄС	Лекція 8. Практичне заняття 8 за планом	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН-2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, презентації щодо теми заняття	3	3	5
12-й тиждень	Міжнародне приватне право і міжнародний цивільний процес в ЄС	Лекція 9. Практичне заняття 9 за планом	ІК, СК-3, СК-5, СК-10, РН-2, РН-5, РН-6, РН-15 Підготовка до обговорення теоретичних питань Підготовка практичних завдань, презентації щодо теми заняття	3	4	5
13-й тиждень		Контрольна робота за модулем		4	4	7

Самостійна робота – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем вищої освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної

Форми самостійної роботи студентів:

1. Опрацювання теоретичних засад прослуханого лекційного матеріалу.
2. Ознайомлення з нормативно-правовими актами.
3. Розгляд окремих тем або питань, передбачених для самостійного вивчення.
4. Систематизація вивченого матеріалу курсу для виконання модульної контрольної роботи.

Форми оцінювання результатів навчання:

1. Вхідний, контроль знань за змістовними модулями проводяться у вигляді тестових завдань з відкритими і закритими питаннями.
2. Поточний контроль здійснюється у формі:
 - опитування;

- есе, презентацій, проєктів;
- групових та індивідуальних творчих завдань;
- тестування;
- розв'язання практичних завдань;
- виконання самостійної роботи студента;
- групових та індивідуальних творчих завдань.

Підсумковий контроль може мати наступні форми (на вибір здобувачів вищої освіти з погодженням викладача):

- 1) іспит в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожне з яких оцінюються в 10 балів, а також тестів – 10 б., загалом максимально 40 балів);
- 2) призове місце на всеукраїнському конкурсі наукових робіт за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);
- 3) призове місце на всеукраїнських/міжнародних змаганнях за тематикою дисципліни (максимально 40 балів).

Система оцінювання результатів навчальних досягнень :

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Політика дотримання академічної доброчесності

Різноманітні за характером практичні завдання і вправи з дисципліни «Приватне право ЄС» мають бути виконані самостійно, виклад матеріалу слід надавати у власному розумінні, з посиланнями на джерела інформації, що використані, дотримуючись принципів академічної доброчесності та корпоративної етики, визначених в «Кодексі академічної доброчесності та корпоративної етики Донецького національного університету імені Василя Стуса»

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Повне виконання завдання з теми означає виконання усіх завдань, що містяться у календарно-тематичному плані, з аргументацією висловлюваних тез та/або з відповідними посиланнями. Відсутність аргументації зменшує загальну оцінку на 25%. Часткове виконання завдань з теми зменшує оцінку за тему пропорційно до їх кількості з округленням на користь здобувача. Виконання завдання з порушенням дедлайну без поважних причин зменшує оцінку за тему на 20 %.

Політика щодо пропусків занять

Протягом семестру здобувач може пропустити два заняття і не відпрацьовувати їх, всі інші підлягають відпрацюванню. У випадку пропуску лекції, необхідно самостійно її опрацювати, і дати усну відповідь на декілька запитань з теми, пройти тести з теми. У разі пропуску практичного заняття необхідно виконати практичні завдання, які вирішувалися на парі і завдання для самостійної роботи та надіслати на outlook викладачу. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком, можуть відвідувати пари за вільним графіком, але повністю виконувати обсяг завдань з курсу.

Орієнтовні питання до іспиту

1. Поняття та ознаки приватного права Європейського Союзу. Приватне і публічне право Європейського Союзу.
2. Основні концепції та особливості приватного права Європейського Союзу. Концепції *Ius Commune* Середньовічної Європи. Транснаціональний характер *Ius Commune*.
3. Компетенція Європейського Союзу сфері регулювання приватноправових відносин. Компетенція Європейського суду.
4. Загальна характеристика міждержавного співробітництва європейських держав у сфері регулювання приватноправових відносин.
5. Співвідношення міжнародно-правових стандартів регулювання договірних відносин та європейського договірного права.
6. Інструменти гармонізації національного законодавства держав-

членів в праві ЄС. Гармонізація національного законодавства України до правових стандартів ЄС у сфері правового регулювання приватноправових відносин.

7. Міжнародно-правові засади співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами в сфері регулювання приватноправових відносин. Правове регулювання співробітництва між Україною та ЄС в сфері приватноправових відносин.

8. Особливості реалізації норм права ЄС, які регламентують приватноправові відносини в рамках ЄС.

9. Обмеження повноважень ЄС у сфері регулювання відносин приватноправового характеру.

10. Особливості прямої дії директив і регламентів у приватноправових відносинах.

11. Поняття «конвенційного» приватного права Європейського Союзу.

12. Джерела приватного права Європейського Союзу. Лісабонський договір і вплив змін та доповнень на систему джерел приватного права ЄС.

13. Договір про Єдиний Економічний Простір: специфіка регулювання приватноправових відносин.

14. Суб'єкти приватного права Європейського Союзу. Види суб'єктів приватного права ЄС.

15. Імунітет держави і приватне право ЄС. Юрисдикційний імунітет держави в приватному праві Європейського Союзу.

16. Правовий статус підприємств державної форми власності у праві ЄС.

17. Поняття наднаціональної юридичної особи. Види наднаціональних юридичних осіб. Порядок створення та реєстрації наднаціональних *societas Europaea* та європейського кооперативного товариства.

18. Поняття «підприємство» («an undertaking») у праві ЄС. Дефініція «підприємства» у практиці Суду ЄС.

19. Індивід як суб'єкт приватного права ЄС.

20. Правові засади громадянства ЄС.

21. Права людини в праві ЄС.

22. Правове регулювання іноземних інвестицій в ЄС.

23. Делікт в приватному праві ЄС.

24. Сфера дії принципу поваги прав і свобод людини в контексті приватного права Європейського Союзу.

25. Принцип *bona fide* у приватному праві ЄС.

26. Принцип верховенства права ЄС як основа функціонування правової системи Європейського Союзу.

27. Принципи *lex mercatoria* у приватному праві ЄС.
28. Принцип субсидіарності в приватному праві ЄС.
29. Принцип недискримінації у праві ЄС і приватне право ЄС.
30. Поняття та система європейського корпоративного права. Джерела європейського корпоративного права.
31. Гармонізація корпоративного права держав-членів про юридичних осіб. Директиви про розкриття інформації і про реорганізацію акціонерних товариств. Регулювання товариства однієї особи.
32. Європейське об'єднання із загальною економічною метою: правовий статус, порядок створення і відповідальність учасників.
33. Європейське акціонерне товариство: історія розробки проекту регламенту, способи і порядок створення, органи управління.
34. Європейське кооперативне товариство: правовий статус, порядок створення, органи управління.
35. Правові основи, цілі і завдання антимонопольної політики ЄС. Основні джерела і умови застосовності норм конкурентного права ЄС.
36. Підприємства як суб'єкти антиконкурентних дій в ЄС.
37. Картельні і інша монополістична діяльність підприємств в ЄС: загальна заборона.
38. Заборона зловживання домінуючим становищем на внутрішньому ринку.
39. Контроль над злиттями підприємств в ЄС.
40. Правові основи транспортної політики Європейського Союзу.
41. Правове регулювання залізничних перевезень в Європейському Союзі.
42. Правове регулювання автомобільних перевезень в Європейському Союзі.
43. Правове регулювання діяльності морського і внутрішнього водного транспорту в Європейському Союзі.
44. Правове регулювання авіаперевезень в Європейському Союзі.
44. Правове регулювання змішаних перевезень в Європейському Союзі.
45. Енергетична політика і енергетичне право Європейського Союзу.
46. Правове регулювання постачання електрики в Європейському Союзі.
48. Принцип вільного руху товарів і право інтелектуальної власності.
49. Гармонізація права інтелектуальної власності в ЄС.
50. Гармонізація та уніфікація правового регулювання промислової власності в ЄС.
51. Гармонізація авторського права держав-членів ЄС.

52. Соціальна політика, трудове право Європейського Союзу.
53. Забезпечення рівності соціальних прав чоловіків і жінок в праві Європейського Союзу.
54. Правове регулювання охорони праці в ЄС.
55. Гарантії трудових прав працівників, робочий час і час відпочинку в ЄС.
56. Участь працівників в управлінні підприємством та розподілі прибутку, соціальне партнерство в ЄС.
57. Гармонізація правових норм держав-членів про окремі види договорів: договір страхування, договір «таймшера».
58. Законодавство про захист прав споживачів: заборона несправедливих умов контрактів, положення про угоди, укладені «на ходу», відповідальність за шкоду, заподіяну товаром.
59. Регулювання окремих інститутів договірного права в ЄС: порядок належного здійснення оплати товарів і послуг.
60. Правила укладення договорів в електронній формі і використання електронного цифрового підпису в ЄС.
61. Співпраця судових органів у цивільних справах в рамках ЄС.
62. Міжнародна підсудність цивільних і комерційних спорів в ЄС. Проблема колізії юрисдикцій.
63. Брюссельська конвенція про підсудність та виконання судових рішень по цивільних та торгових справах (1968); Луганська конвенція 1988 р. про міжнародну підсудність та визнання і виконання судових рішень з цивільних і торговельних справ.
64. Регулювання питань, пов'язаних із спорами між суб'єктами права різних держав-членів ЄС: загальні вимоги до надання правової допомоги, порядок вручення судових та позасудових документів.
65. Регламенти ЄС про право, що застосовується до зобов'язань з договорів і недоговірних зобов'язань.

Список рекомендованих джерел:

Основна література

1. Європейське право: право Європейського Союзу: підручник: у 4 кн. / за заг.ред. В.І. Муравйова. К.: Ін Юре, 2016.
2. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. Р. А. Петрова; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». Вид. 11-те, змін. і допов. Харків : Право, 2024. 488 с.

3. TOMÁŠEK, M., ŠMEJKAL, V. та ін. Коментар до Договору про функціонування ЄС, Договору про ЄС та Хартії основоположних прав ЄС. Прага: Wolters Kluwer CR, 2024. 1780 с.

4. Glossary of European Union Internal Market terminology. Amended to include the Association Agreement between the European Union and Ukraine [Electronic resource] / compilers: Tuliakov V.O. (Editor), Pashkovskiy M.I., Barskyu V.R. (Technical editor), Katsyn M.Y., Alekseeva I.M. Odesa: Feniks, 2016. 216 с. URL: <http://iele.bazick.com/books/289-glossary-ofeu-internal-market-terminology>

5. Харитонов Є. О. Україна – Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права : монографія. Одеса, 2017. 358 с.

Додаткова література

1. На шляху до європейського приватного права: збірник матеріалів XI Міжнародного цивілістичного форуму. Київ: Київський регіональний центр НАПрН України 2021. 180 с. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-Forum_oktyabr_2021_novyy-.pdf

2. Horak, H.; Dumančić, K., Poljanec, K. European Market Law Textbook. Faculty of Economics and Business University of Zagreb. 2015. Vol. 1. URL: <http://web.efzg.hr/dok/KID//European%20Market%20Law%20online.pdf>

3. Ватрас В.А. Правова природа регламентів та директив Європейського Союзу, які врегульовують приватно-правові відносини (в контексті їх імплементації в законодавство України). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Ч. 1. С. 117–122. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2022>

4. Ватрас В.А. Особливості джерел приватного права Європейського Союзу. *Університетські наукові записки*. 2013. № 1(45). С. 94–100.

5. Шабуліна В.В. Європейське приватне право: шляхи уніфікації, переваги та недоліки. *Інформаційно-науковий вісник*. 2012. № 5. С. 57–62.

6. Смітс Я. Європейське приватне право як змішана правова система. *Європейське право*. 2012. № 2– 4. С. 215– 225.

7. Акіменко Ю. Ю. Приватне право Європейського Союзу: проблемні аспекти виокремлення. *Актуальні проблеми захисту права власності: матер. кругл. столу* (м. Одеса, 17 червня 2016 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2016. С. 37–39. URL: <http://hdl.handle.net/11300/8098>

8. Кузнецова Н.С., Кохановська О.В. Сучасне приватне право України: вектори європейського розвитку. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3 (86). С. 49– 55.

9. Вовк В.М. Римське право і сучасне європейське право. *Порівняльно-правові дослідження*. 2009. № 2. С. 14–19.

10. Філіп'єв, А. О. II Брюсельський регламент як джерело міжнародного приватного права ЄС: загальна характеристика. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: Серія: Право. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2012. Вип. 19. Т. 2. С. 144–148.

11. Мануїлова К.В. Уніфікація колізійного регулювання позадоговірних зобов'язань в ЄС: Рим II. Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В.М. Дрємін ; НУ «ОЮА». Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса : Фенікс, 2013. Т. 1. С. 358–359.

12. Трощенко І.О. Загальний механізм та сфера застосування регламенту «Рим II» як новітній етап розуміння природи недоговірних зобов'язань. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 30–308.

13. Довгерт А.С. Колізійне регулювання договірних відносин в Європейському Союзі та Україні. *Приватне право і підприємництво*. 2012. № 1. С. 32–35.

14. Саванець Л. Гармонізація європейського колізійного та матеріального права у сфері захисту прав споживачів. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Випуск 2. С. 71–76.

15. Ватрас В.А. Регламент РИМ III як важливий крок у формуванні єдиного європейського сімейного права. *Приватне право і підприємництво* : збірник наукових праць / Редкол. : Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. Київ : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України. 2013. Вип. 12. С. 189–193.

Інформаційні ресурси:

<http://europa.eu/>

сайт Європейського Союзу

https://europa.eu/european-union/law/treaties_en

установчі договори ЄС

https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_en

Законодавство ЄС

https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/en/

сайт Суду ЄС

https://europa.eu/european-union/law/find-case-law_en

кейси Суду ЄС

https://europa.eu/european-union/topics_en

анотації законодавства ЄС за галузями

<http://rada.gov.ua>

InterEULawEast - Journal for International and European Law , Economics and Market Integrations

<http://www.efzg.unizg.hr/iele>

сайт Верховної Ради України

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

<http://www.mfa.gov.ua>

сайт Міністерства закордонних справ України

<http://www.ombudsman.gov.ua/>

<https://uccr.org.ua/>

сайт Торгово-промислової палати України

Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=)

[bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=)

Викладач

**Професор кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права**

Елла ДЕРКАЧ

Погоджено:

Декан

Ірина КОВАЛЬ

Завідувач кафедри

Ольга ТУРЧЕНКО

Гарант освітньої програми

Ольга ТУРЧЕНКО

Рекомендовано рішенням кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права, протокол № 10 від 17 червня 2025 року